

O PROGRAMU NAJBOLJE PRAKSE

Program najbolje prakse u lokalnoj samoupravi realizuje Zajednica opština Crne Gore, u saradnji sa Ministarstvom unutrašnjih poslova, i uz podršku Organizacije za bezbjednost i saradnju u Evropi (OEBS), Misija u Crnoj Gori.

Kvalitet života građana u velikoj je mjeri određen uslugama koje im nude njihove lokalne vlasti. Ovakvom ulogom, lokalne samouprave imaju odgovornost da članovima svojih lokalnih zajednica osiguraju pružanje javnih usluga na najbolji i najdjelotvorniji način. Putem prepoznavanja i promovisanja najboljih praksi na lokalnom nivou, **Program najbolje prakse u lokalnoj samoupravi** pruža direktnu podršku ovom procesu, tako da je u posljednjih godina ovaj program postao sastavni dio razvojnog procesa lokalne uprave.

Program najbolje prakse u lokalnoj samoupravi omogućava da se identifikuju najbolje prakse u lokalnim samoupravama u ključnim oblastima iz njihove nadležnosti.

Osnovni cilj programa je da utvrdi, javno nagradi i prenese najbolje prakse među lokalnim zajednicama u Crnoj Gori.

Jedinice lokalne samouprave koje vjeruju da su razvile najbolju praksu u jednoj od datih oblasti mogu konkurisati za nagradu i status Najbolje prakse. Uz to, one moraju iskazati volju i spremnost za razmjnu svojih najboljih praksi sa drugim jedinicama lokalne samouprave.

Kroz takmičarski proces, Zajednica opština Crne Gore i Izborni panel sprovede izbor i dodijeliti nagradu za Najbolju praksu u svakoj od tematskih oblasti.

Izborni panel ima ulogu da izvrši odabir tematskih oblasti, definiše kriterijume za ocjenjivanje najbolje prakse; obavlja uži izbor kandidata, i donosi konačnu odluku o najboljim praksama. Izborni panel se sastoji od stručnjaka iz oblasti lokalne samouprave.

CILJEVI "PROGRAMA NAJBOLJE PRAKSE" U CRNOJ GORI

Podizanje standarda lokalnih samouprava u pružanju usluga identifikovanjem i širenjem inovativnih i najboljih praksi;

Promovisanje inovacija u različitim oblastima iz nadležnosti lokalne samouprave;

Dobijanje podrške od strane državnih organa radi promovisanja, podsticanja i podržavanja najboljih praksi u lokalnoj samoupravi;

Priznavanje i nagrađivanje najbolje pruženih usluga u ključnim oblastima rada lokalne samouprave;

Stvaranje jakog građanskog društva kroz promovisanje sposobne i odgovorne lokalne uprave.

OPŠTI KRITERIJUMI ZA IZBOR NAJBOLJE PRAKSE

Da bi se dobio status Najbolje prakse, prijavljeni primjeri treba da zadovolje sljedeće kriterijume:

USPJEŠNOST

Praksa je primijenjena i pokazuje dobre rezultate. Građani su sa tim upoznati i njihova reakcija je pozitivna.

TRANSPARENTNOST I UČEŠĆE

Koraci u praksi su dobro definisani i prezentovani na način koji je razumljiv široj javnosti. Građani imaju mogućnost da učestvuju u procesu dizajniranja prakse i monitoringu i evaluaciji implementacije prakse. Jedinica lokalne samouprave koristi više metoda za ohrabivanje i aktivno učešće građana.

RELEVANTNOST- ADEKVATNOST

Ciljevi prakse odgovaraju problemima koji su vezani za određenu sredinu, a identifikovani su Strateškim planom opštine ili nekim drugim formalnim dokumentima i sama praksa doprinosi rješavanju problema opštine.

PRENOSIVOST- PRIMJENLJIVOST

Praksa može biti primijenjena u drugim jedinicama lokalne samouprave.

ODRŽIVOST

Ima dovoljno podataka o nastavku primjene prakse ili nastavku uticaja prakse u budućnosti. Dugoročni efekti prakse su osigurani kroz jasne mehanizme (formalni dokumenti, promijenjena ponašanja građana...). Finansijska održivost je osigurana (postoje jasni i sigurni izvori finansiranja prakse).

TEME ZA NAJBOLJE PRAKSE

1. Priprema i sprovođenje projekata finansiranih iz EU fondova

Evropska unija finansira razvojne projekte u Crnoj Gori kroz Program pretpristupne pomoći – IPA. Crna Gora, trenutno prima podršku samo u okviru prve dvije komponente. U okviru druge komponente IPA-e, prekogranična saradnja, Crna Gora učestvuje u sedam programa:

- u pet bilateralnih programa prekogranične saradnje sa Srbijom, Hrvatskom, Bosnom i Hercegovinom, Albanijom i Kosovom
- u jednom programu prekogranične saradnje sa državama članicama – IPA Jadranski program;
- i u dva programa transnacionalne saradnje Jugoistočne Evrope /eng. SEE/ i Mediteran /eng. MED/.

Pored prekogranične saradnje, opštine učestvuju i u *Grant šemi Evropske unije za razvoj opština za male infrastrukturne projekte i Medjuopštinskom razvojnom grant programu.*

Najbolje prakse u ovoj oblasti treba da pokažu veliku posvećenost ka unapređenju lokalnog razvoja kroz proces pripreme i upravljanja projektima Evropske unije. Uspješne prakse treba da se zalažu i za stvaranje inovativnog i kreativnog pristupa, pri čemu se posebna pažnja mora posvetiti uključivanju svih zainteresovanih strana u ovom procesu u kreiranju i pripremi projekata lokalne zajednice u skladu sa zahtjevima i u okviru mogućnosti koje pruža Evropska unija. Rezultati moraju biti formalno predstavljeni u vidu konkretnih odluka, planova i strategija, odnosno, konkretnih rezultata u praksi.

Jedinice lokalne samouprave koje se prijavljuju za najbolju praksu na temu **Priprema i sprovođenje projekata finansiranih iz EU fondova** moraju objasniti i pokazati način na koji su ostvarile sljedeće **kriterijume**:

- **Usvojeni strateški dokumenti (strategija lokalnog razvoja, strategije razvoja pojedinih oblasti i sektora itd.);**

- *Strateškim pristupom uspostavljen je institucionalni okvir za pripremu i vodjenje projekata financiranih iz EU fondova, kao na primjer službe ili odjeljenja u okviru opštinske administracije*
- *Izgrađeni kapaciteti za programiranje, sprovođenje i nadzor nad sprovođenjem projekata, kao i povećano znanje o Evropskoj uniji, EU standardima i fondovima Evropske unije*
- *Jedinica lokalne samouprave je implementirala ili implementira najmanje 12 mjeseci, kao vodeći aplikant, najmanje jedan projekat financiran iz Fondova Evropske unije kojim se ostvaruju ciljevi iz strateških dokumenata lokalne zajednice*

2. Inovativnost u pružanju komunalnih usluga

Komunalne usluge su najznačajniji i najvidljiviji segment odnosa lokalne samouprave, odnosno njenih javnih preduzeća i građana. Moderan način života zahtjeva brojne, raznovrsne i uvijek dostupne usluge. Zadatak lokalnih samouprava i javnih preduzeća čiji su osnivači je da tim zahtjevima pravovremeno izađe u susret. Kako komunalna preduzeća ne bi ostala inertna i neinovativna, kako ne bi i dalje pružala iste usluge kao prije dvadesetak godina, kako bi bile servisno orjentisane i na usluzi korisnicima - građanima, kroz ovu temu najboljih praksi želimo da identifikujemo i nagradimo one lokalne samouprave, odnosno javna preduzeća koja u tom smislu mogu da ponude inovativnost i dostupnost koju građani javno prepoznaju.

Ovakve usluge omogućavaju da se obezbijedi odgovarajuća cijena komunalne usluge, koju je moguće individualno mjeriti, obezbjeđuje odgovarajuće prihode koji su naplativi, pravična je i jednaka i vodi računa o očuvanju resursa iz kojih se snabdijeva.

Jedinice lokalne samouprave koje prijavljuju najbolju praksu u oblasti „**Inovativnost u pružanju komunalnih usluga**“, moraju objasniti i pokazati način na koji su ostvarile sljedeće **kriterijume**:

- *Uslužnost, kontinuitet pružanja usluga svima, ukljućujući i najsiromašnije,*
- *Inovativnost u radu, smanjenje troškova i pružanje novih usluga (opisati kojih) građanima*

- *Programski dokumenti koji definišu razvoj i unapređenje komunalnih usluga*
- *Korišćenje informacionih sistema u komunikaciji sa građanima (dostavljanje računa, anketa o zadovoljstvu građana pruženim uslugama itd).*

3. Saradnja sa nevladinim organizacijama u ostvarivanju strateških ciljeva lokalnih zajednica

Kako se najveći dio potreba građana ostvaruje na nivou lokalnih zajednica, nevladine organizacije koje djeluju na ovom nivou imaju poseban značaj za ostvarivanje ovih potreba. U tom smislu, već je ustaljena praksa da, kada se ukaže potreba kroz jasno utvrđen javni interes, jedinice lokalne samouprave prenose dio specifičnih poslova na nevladine organizacije, pri čemu obično obezbjeđuju sredstva za njihovo izvršenje.

Na taj način unapređuje se saradnja između jedinica lokalne samouprave i građana, a građani se, posredstvom nevladinih organizacija, uključuju u donošenje odluka na lokalnom nivou i dobijaju šansu da iznesu svoje stavove o prioritetima u pružanju usluga i da svojim stručnim znanjima i sposobnostima doprinesu kvalitetnijem provođenju odluka.

Podjelom učešća, lokalna vlast, zajedno s građanima, odnosno nevladinim organizacijama, dijeli odgovornost za budući razvoj i planiranje. Na taj način, povećava se zadovoljstvo građana politikom lokalne vlasti, jer ona u većoj mjeri odražava njihove potrebe.

Jedinice lokalne samouprave koje se prijavljuju za najbolju praksu na temu ***Saradnja sa nevladinim organizacijama u ostvarivanju strateških ciljeva lokalnih zajednica***, moraju objasniti i pokazati način na koji su ostvarile sljedeće ***kriterijume***:

- ***Razvijeni mehanizmi komunikacije i partnerstva s nevladinim organizacijama i građanima u cilju uključivanja u proces određivanja strateških ciljeva, donošenja i sprovođenja odluka na lokalnom nivou***
- ***Jedinica lokalne samouprave je izradila i usvojila strategiju razvoja ili druge strateške dokumente koji predviđaju saradnju s nevladinim organizacijama i načine ostvarivanja te saradnje***

- ***Jedinica lokalne samouprave redovno obavještava građane o svim aktivnostima i projektima koje ostvaruje u saradnji s nevladinim organizacijama i rezultatima proizašlim iz realizacije tih projekata***
- ***Budžetom se planiraju sredstva za ostvarivanje strateških ciljeva lokalnih zajednica koji će biti ostvarivani u saradnji s nevladinim organizacijama***

4. Turistički potencijali u funkciji lokalnog razvoja

Crna Gora ima kvalitetnu i raznovrsnu osnovu za razvoj turizma. Prirodni resursi, povoljan geografski položaj, brojne antropogene privlačnosti kao i dostignuti razvoj smještajnih i drugih kapaciteta, upućuju na to da se mogu razvijati različite vrste i oblici turizma.

Mnoge opštine u Crnoj Gori imaju nedovoljno iskorištene turističke potencijale, čije aktiviranje može doprinijeti jačanju lokalnog ekonomskog razvoja.

Najbolje prakse u ovoj oblasti treba da pokažu posvećenost ka unaprijeđenju turističke ponude, koja se ogleda u iznalaženju konkretnih mjera za pružanje podrške i informisanju stanovništva o pomenutim mjerama. Politiku djelovanja i strateški okvir rada opštine treba da razvijaju u saradnji sa subjektima u turizmu i drugim zainteresovanim stranama, pri čemu se pomenute mjere realizuju kroz niz aktivnosti, što predstavlja veoma važan segment lokalnog razvoja.

Rezultati svih zakonskih okvira moraju biti formalno predstavljeni u vidu konkretnih odluka, planova i strategija, odnosno, konkretnih rezultata u praksi.

Jedinice lokalne samouprave koje se prijavljuju za najbolju praksu na temu ***Turistički potencijali u funkciji lokalnog razvoja***, moraju objasniti i pokazati način na koji su ostvarile sljedeće ***kriterijume***:

- ***Strateškim pristupom uspostavljen je institucionalni okvir za pružanje podrške razvoju postojećih i novih privrednih subjekata čija je osnovna djelatnost usmjerena na poboljšanje turističke ponude lokalne zajednice što za posljedicu ima otvaranje novih radnih mjesta.***
- ***Jedinica lokalne samouprave je u stalnom kontaktu sa subjektima u turizmu u vezi sa kreiranjem turističke usluge koja odražava radni***

proces glavnih djelatnosti u turizmu zasnovane na korištenju lokalnih turističkih potencijala.

- *Jedinica lokalne samouprave saraduje na realizaciji projekata za unapređenje turističke ponude sadržanih u strategijama viših nivoa vlasti a koji se djelimično ili u cjelosti realizuju na području opštine.*
- *Uspostavljeni programi podrške promocije i razvoja različitih oblika turizma za koje postoje identifikovani turistički potencijali u okviru lokalne zajednice;*

POSTUPAK IZBORA NAJBOLJE PRAKSE

Zajednica opština Crne Gore sačinice listu prijava za najbolje prakse.

Organizovaće se zajednički sastanak na kome će sve opštine koje se prijave izvršiti prezentacije svojih praksi.

Izborni panel će nakon sastanka i prezentacija sačiniti užu listu kandidata. Uža lista će sadržati do 12 primjera najbolje prakse, sa najmanje jednim i najviše tri primjera iz svake od tematskih oblasti.

Prezentacija praksi sa uže liste izvršiće se od strane jedinica lokalne samouprave na posebnom sastanku Izbornog panela. Na istom sastanku Izborni panel će donijeti **konačnu odluku** o Najboljoj praksi za svaku tematsku oblast.

CEREMONIJA PROGLAŠENJA I DODJELJIVANJA NAGRADA

Objavlivanje odluke o najboljim praksama i dodjeljivanje nagrada obaviće se na ceremoniji dodjeljivanja nagrada. Svečanost organizuje Zajednice opština Crne Gore. Svečanosti će prisustvovati predstavnici: Vlade, međunarodnih organizacija, svih lokalnih samouprava, kao i drugih organizacija/institucija koje su učestvovala u programu.

Zvanično proglašenje Najbolje prakse učiniće Ministar unutrašnjih poslova.

Ceremonija dodjeljivanja nagrada održaće se u decembru 2013. godine.

ŠIRENJE INFORMACIJA O NAJBOLJOJ PRAKSI

Zajednica opština Crne Gore i jedinice lokalne samouprave kojima je dodiljen status Najbolje prakse zaključice sporazum o širenju najbolje prakse.

Aktivnosti koje će se preduzimati u širenju najboljih praksi zavisice od zahtjeva drugih lokalnih samouprava (obuke, konsultacije i dr.) kao i od mogućnosti i kapaciteta lokalnih samouprava sa najboljom praksama (seminari, radionice, dani otvorenih vrata, učenje jedan-na-jedan, publikacije i korišćenje interneta, pripema i distribucija promotivnog materijala, novine, izložbe, itd.).

KAKO KONKURISATI

Sve jedinice lokalne samouprave mogu da učestvuju za izbor Najbolje prakse, za tematske oblasti koje su određene u ovoj brošuri.

Jedinice lokalne samouprave koje su zainteresovane da uzmu učešće u takmičenju treba da popune formular-prijavu koji se nalazi u prilogu ove brošure, na kompakt-disku, i na veb-sajtu Zajednice opština Crne Gore www.uom.me.

Popunjeni formular za prijavu dostavlja se na adresu Zajednice opština Crne Gore (Mitra Bakića br.142, 81000 Podgorica) ili putem i-mejla (uom@t-com.me) najdalje do **25. oktobra 2013. godine**.

Broj prijava koje jedna jedinica lokalne samouprave može podnijeti, u okviru jedne ili svih tema objašnjenih u brošuri, nije ograničen.

Formular za prijavu treba da potpiše predsjednik opštine odnosno drugo ovlašćeno lice jedinice lokalne samouprave.

Fotografije, pisani i drugi materijali kojima se dokumentuje i potkrepljuje dobra praksa, dostavljaju se na isti način kao i formular za prijavu.

Dodatne informacije u vezi sa prijavljivanjem i učešćem mogu se dobiti u Zajednici opština Crne Gore na dolje naznačene telefone ili putem i-mejla.

Zajednica opština Crne Gore

Tel: 020 620 097 ili 620 123; Fax: 020 620 123

e-mail: uom@t-com.me

FORMULAR ZA PRIJAVU NAJBOLJE PRAKSE LOKALNIH SAMOUPRAVA U CRNOJ GORI

NAZIV JEDINICE LOKALNE SAMOUPRAVE:

Kratka informacija o jedinici lokalne samouprave (do 100 riječi):

Tema u okviru koje se prijavljuje primjer dobre prakse (upišite X u kvadrat ispred teme za koju konkurišete):

- Priprema i sprovođenje projekata finansiranih iz EU fondova*
- Inovativnost u pružanju komunalnih usluga*
- Saradnja sa nevladinim organizacijama u ostvarivanju strateških ciljeva lokalnih zajednica*
- Turistički potencijali u funkciji lokalnog razvoja*

Naziv primjera dobre prakse:

Sažeti prikaz primjera dobre prakse (do 200 riječi):

Osoba u jedinici lokalne samouprave zadužena za sprovođenje/koordinaciju projekta koji nominujete:

Pozicija u jedinici lokalne samouprave:	
Kontakt adresa:	
Telefon:	
e-mejl:	

Potvrđujem da su podaci u prijavi istiniti.

Predsjednik opštine
Ime i prezime

MP

Potpis

Informacije o primjeru dobre prakse

1. Glavni problemi opštine

Opisati glavne probleme opštine vezane za usluge/servise/poslove koje obavlja jedinica lokalne samouprave, navesti formalne dokumente u kojima su identifikovani navedeni problemi (do 100 riječi).

2. Opis problema koji primjer dobre prakse treba da riješi

Opisati kontekst, uzrok/e, vrijeme nastanka problema, koje ciljne grupe i na koji način su pogođene postojanjem problema (do 200 riječi).

3. Ciljevi dobre prakse

Šta ste željeli da postignete primjenom dobre prakse (do 100 riječi).

4. Iniciranje i priprema dobre prakse

Ko je pokrenuo inicijativu za rješavanje problema (jedinica lokalne samouprave, građani, donator, nevladina organizacija, javno preduzeće...)? Ko je je razradio korake za sprovođenje dobre prakse i na koji način (kroz strategiju, akcioni plan, predlog projekta...)? Da li je dobra praksa zasnovana na opštem ili posebnom strateškom planu opštine? Zašto ste se odlučili za ovu inicijativu? Ko su korisnici (ciljna grupa) dobre prakse? (do 300 riječi).

5. Realizacija dobre prakse

Opišite kratko dobru praksu. Koje su aktivnosti realizovane prilikom sprovođenja dobre prakse? (Odgovorite na ključna pitanja za opis aktivnosti: Šta je aktivnost podrazumijevala? Ko je vodio/realizovao aktivnost? Koliko je aktivnost trajala? Gdje se aktivnost realizovala?) Da li je vaša jedinica lokalne samouprave imala partnera u primjeni prakse (državni organ, nevladine organizacije, međunarodni donatori...) i ako jeste, navedite njegov tačan naziv i vrstu pomoći koju je pružio (finansijska, stručna, tehnička...). (do 400 riječi)

Ko je vodio proces primjene dobre prakse (jedinica lokalne samouprave ili partner)? Kada ste započeli primjenu dobre prakse i koliko je trajala njena implementacija? Da li je praksa u potpunosti primijenjena? Ukoliko nije, koliko je još vremena potrebno da bi se dovršila primjena? Da li je bilo neočekivanih problema tokom primjene dobre prakse i kako ste ih prevazišli? (do 300 riječi)

Koje metode informisanja i uključivanja građana ste koristili u procesu pripreme i realizacije dobre prakse (sastanci, tribine, mediji, lifleti/brošure, veb-sajt opštine, i-mejl...)? (do 100 riječi)

6. Rezultati dobre prakse

Objasnite kako je vaša dobra praksa uticala na rješavanje problema opisanog pod tačkom 2 ovog formulara? Da li je dobra praksa uticala na organizaciju uprave i kako? Kakav je bio uticaj dobre prakse na korisnike usluga i na koje korisnike se najviše odnosio? Koliki je procenat stanovništva vaše opštine, po vašoj procjeni, imao koristi od dobre prakse? (do 300 riječi)

Postoji li zvanična evidencija o rezultatima dobre prakse (ko vodi evidenciju i na koji način)? (do 100 riječi)

Da li ste i na koji način promovisali dobru praksu (u medijima, na konferencijama, skupovima i slično)? Da li su građani vaše opštine upoznati sa vašom dobrom praksom i u kojoj mjeri su zadovoljni? Da li su druge opštine upoznate sa vašom dobrom praksom? Da li neka druga jedinica lokalne samouprave primjenjuje vaš primjer dobre prakse? (do 200 riječi)

Objasnite kako je vaša dobra praksa uticala na rješavanje glavnih problema opštine opisanih pod tačkom 1 ovog formulara? (do 100 riječi)

7. Resursi

Koliki su troškovi realizacije dobre prakse? Koje izvore finansiranja ste koristili (opštinski budžet, republički budžet, donatori, krediti...)? Koji su sve resursi bili potrebni za primjenu dobre prakse (kadrovski resursi unutar i izvan opštine, računari, kancelarije, druga oprema)? Da li je dobra praksa uzrokovala uštede u opštinskom budžetu, ako jeste, navedite koje i koliko? (do 200 riječi)

8. Održivost dobre prakse

Da li će primjena dobre prakse biti nastavljena i, ako hoće, koji će biti izvori finansiranja? Na koji način će dobra praksa proizvoditi efekte u budućnosti? Postoje li jasni mehanizmi koji obezbjeđuju nastavak uticaja dobre prakse u budućnosti (formalni dokumenti, promijenjena ponašanja građana...)? (do 100 riječi)

9. Podrška drugim jedinicama lokalne samouprave koji žele da preuzmu dobru praksu

Da li postoje specifični preduslovi (organizacioni, finansijski, geografski...) koje bi druge opštine trebalo da ispune kako bi mogle da primijene vašu dobru praksu? Šta možete da ponudite drugim jedinicama lokalne samouprave koje žele da preuzmu vaš primjer (posjete, obuka, materijali, stručna pomoć, savjeti...)? (do 100 riječi)

10. Naučene lekcije - preporuke

Navedite vaše preporuke: šta bi se moglo bolje uraditi pri ponovnom sprovođenju dobre prakse, koje su glavne prepreke na koje ste naišli i koje ste pouke izvukli pri sprovođenju primjera. (do 200 riječi)

Izdavač:

Misija OEBS-a u Crnoj Gori

Bul. Sv. Petra Cetinjskog 1a.

81000 Podgorica

tel: 020 406 401

fax: 020 406 431

e-mail: omim@osce.org

www.osce.org/montenegro

Zajednica opština Crne Gore

Mitra Bakića 142, Podgorica

Tel/Fax: 020 620 123; 020 620 097

e-mail: uom@t-com.me

www.uom.me

Tehnička priprema: Miloš Otašević

Štampa: Artgrafika, Podgorica

Tiraž: 300